

The Encyclopedia of Comparative Jurisprudence and Law

The Role of Islamic Jurisprudence in Shaping Population Policies

Vahid Rahmani¹, Shahrzad Moradi^{*1}

1. Department of Jurisprudence, Urmia University, Urmia, Iran

* Corresponding Author's Email: shsmoradi46@gmail.com

ABSTRACT

The topic of population policies is one of the most significant social and economic discussions in various societies. In this context, the role of Islamic jurisprudence in shaping and determining these policies in Muslim communities is of great importance. This letter examines how Islamic jurisprudence influences population policies and referring to relevant academic sources. Islamic jurisprudence, with its principles and rules, can be an effective guide for formulating population policies. One of the most important topics in Islamic jurisprudence is family planning and population control. This issue is especially important in Islamic countries facing various demographic challenges. Further research and studies in this area can contribute to formulating more effective and efficient population policies in Muslim societies. It is hoped that this letter has illuminated part of this important role and contributed to the academic and social discussions on this topic.

Keywords: *Islamic Jurisprudence, Population Policies, Jurisprudence, Politics.*

تاریخ ارسال: ۲۰ بهمن ۱۴۰۲
 تاریخ بازنگری: ۲۳ اسفند ۱۴۰۲
 تاریخ پذیرش: ۶ فروردین ۱۴۰۳
 تاریخ چاپ: ۲۵ فروردین ۱۴۰۳

دانشنامه فقه و حقوق تطبیقی

نقش فقه اسلامی در تعیین سیاست‌های جمعیتی

سید وحید رحمانی^۱، شهرزاد مرادی^{۲*}

۱. دانشکده فقه، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران

* پست الکترونیک نویسنده مسئول: shsmoradi46@gmail.com

چکیده

موضوع سیاست‌های جمعیتی یکی از مهم‌ترین مباحث اجتماعی و اقتصادی در جوامع مختلف است. در این میان، نقش فقه اسلامی در شکل‌گیری و تعیین این سیاست‌ها در جوامع مسلمان بسیار حائز اهمیت است. در این نامه، به بررسی چگونگی تأثیر فقه اسلامی بر سیاست‌های جمعیتی پرداخته و به منابع علمی مرتبط استناد می‌گردد. فقه اسلامی با توجه به اصول و قواعدی که در آن وجود دارد، می‌تواند راهنمایی مؤثری برای تدوین سیاست‌های جمعیتی باشد. یکی از مهم‌ترین مباحث در فقه اسلامی، مسئله تنظیم خانواده و کنترل جمعیت است. این موضوع به‌ویژه در کشورهای اسلامی که با چالش‌های مختلف جمعیتی مواجه هستند، اهمیت زیادی دارد. با توجه به پژوهش‌های انجام شده و اهمیت این موضوع، بررسی‌ها و تحقیقات بیشتر در این زمینه می‌تواند به تدوین سیاست‌های جمعیتی مؤثرتر و کارآمدتر در جوامع مسلمان کمک کند. امید است که این نامه توانسته باشد بخشی از این نقش مهم را روشن کند و به بحث‌های علمی و اجتماعی در این زمینه کمک نماید.

کلیدواژگان: فقه اسلامی، سیاست‌های جمعیتی، فقه، سیاست.

به‌ویژه در مورد سیاست‌های جمعیتی نیز صدق می‌کند (Hussin et al., 2021).

از سوی دیگر، مقاله‌ای از Mokodenseho (۲۰۲۴) به تحلیل تأثیر فقه و مقاصد الشریعه در شکل‌گیری سیاست‌های حقوقی اسلامی در اندونزی پرداخته است. این مقاله نشان می‌دهد که چگونه فقه اسلامی می‌تواند به‌عنوان یک راهنمای جامع در تدوین سیاست‌های حقوقی و اجتماعی از جمله سیاست‌های جمعیتی عمل کند (Mokodenseho, 2024).

مطالعه‌ای از Widyawati (۲۰۲۴) نیز به نقش فقه اسلامی در توسعه سیاست‌های منع همجنس‌گرایی به‌عنوان یک جرم علیه اخلاق در اندونزی پرداخته است. این مطالعه نشان می‌دهد که چگونه اصول فقهی می‌تواند در تعیین سیاست‌های اجتماعی و جمعیتی مؤثر باشد (Widyawati, 2024).

در زمینه سیاست‌های مالی و اقتصادی نیز، تأثیر فقه اسلامی بر تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها قابل مشاهده است. به‌عنوان مثال، تحقیقی از Amin و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی نگرش و ترجیحات مصرف‌کنندگان در بخش وام‌های اسلامی در مالزی پرداخته است. این تحقیق نشان می‌دهد که چگونه اصول فقهی می‌تواند بر تصمیمات اقتصادی و مالی افراد تأثیرگذار باشد (Amin et al., 2017).

به‌طور کلی، نقش فقه اسلامی در تعیین سیاست‌های جمعیتی را نمی‌توان نادیده گرفت. این نقش می‌تواند به‌عنوان یک راهنمای جامع و مؤثر برای تدوین و اجرای سیاست‌های جمعیتی در جوامع مسلمان عمل کند. با توجه به تحقیقات و مطالعات انجام شده، می‌توان نتیجه گرفت که فقه اسلامی با توجه به اصول و قواعدی که دارد، می‌تواند در تعیین سیاست‌های جمعیتی نقش مؤثری داشته باشد.

بنابراین با توجه به پژوهش‌های انجام شده و اهمیت این موضوع، بررسی‌ها و تحقیقات بیشتر در این زمینه می‌تواند به تدوین

موضوع سیاست‌های جمعیتی یکی از مهم‌ترین مباحث اجتماعی و اقتصادی در جوامع مختلف است. در این میان، نقش فقه اسلامی در شکل‌گیری و تعیین این سیاست‌ها در جوامع مسلمان بسیار حائز اهمیت است. در این نامه، به بررسی چگونگی تأثیر فقه اسلامی بر سیاست‌های جمعیتی پرداخته و به منابع علمی مرتبط استناد می‌گردد.

فقه اسلامی با توجه به اصول و قواعدی که در آن وجود دارد، می‌تواند راهنمایی مؤثری برای تدوین سیاست‌های جمعیتی باشد. یکی از مهم‌ترین مباحث در فقه اسلامی، مسئله تنظیم خانواده و کنترل جمعیت است. این موضوع به‌ویژه در کشورهای اسلامی که با چالش‌های مختلف جمعیتی مواجه هستند، اهمیت زیادی دارد. مقاله‌ای از Muhammad (۲۰۲۳) به نقش اسلام در سیاست خارجی پاکستان پرداخته است. این مقاله نشان می‌دهد که اسلام به‌عنوان یک سیستم جامع، نه تنها در حوزه‌های دینی و اخلاقی بلکه در حوزه‌های سیاسی و اجتماعی نیز تأثیرگذار است (Muhammad, 2023). به همین ترتیب، می‌توان استدلال کرد که فقه اسلامی می‌تواند در تدوین سیاست‌های جمعیتی نیز نقش مؤثری داشته باشد.

یکی از مثال‌های بارز در این زمینه، سیاست‌های جمعیتی در ایران است. تحلیل گفتمان سیاست‌های جمعیتی در ایران که توسط Mahmoodi و همکاران (۲۰۱۴) انجام شده، نشان می‌دهد که سیاست‌های جمعیتی این کشور تحت تأثیر اصول و مبانی فقهی قرار دارد. این تحقیق به‌وضوح نشان می‌دهد که چگونه مبانی فقهی می‌تواند در تدوین و اجرای سیاست‌های جمعیتی مؤثر باشد (Mahmoodi et al., 2014).

همچنین، بررسی‌های انجام شده توسط Hussin و همکاران (۲۰۲۱) در رابطه با عوامل مؤثر بر روابط مالزی و امارات متحده عربی، نشان می‌دهد که اصول فقهی می‌تواند بر تصمیم‌گیری‌های سیاست‌گذاران در حوزه‌های مختلف تأثیرگذار باشد. این موضوع

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

سیاست‌های جمعیتی مؤثرتر و کارآمدتر در جوامع مسلمان کمک کند. امید است که این نامه توانسته باشد بخشی از این نقش مهم را روشن کند و به بحث‌های علمی و اجتماعی در این زمینه کمک نماید.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

References

- Algar, H. (2002). Review: Early Shi'i Thought: The Teachings of Imam Muhammad Al-Baqir * Arzina R. Lalani: Early Shi'i Thought: The Teachings of Imam Muhammad Al-Baqir. *Journal of Islamic Studies*, 13(1), 59-62. <https://doi.org/10.1093/jis/13.1.59>
- Amiruddin, M. M. (2019). Syaibani Economic Thought on Al-Kasb. *Rausyan Fikr Jurnal Studi Ilmu Ushuluddin Dan Filsafat*, 15(1), 85-111. <https://doi.org/10.24239/rsy.v15i1.415>
- Andani, K. (2016). A Survey of Ismaili Studies Part 1: Early Ismailism and Fatimid Ismailism. *Religion Compass*, 10(8), 191-206. <https://doi.org/10.1111/rec3.12205>
- Andani, K. (2022). Evolving Creation: An Ismaili Muslim Interpretation of Evolution. *Zygon®*, 57(2), 443-466. <https://doi.org/10.1111/zygo.12774>
- Ansari, H., Schmidtke, S., & Thiele, J. (2016). Zaydī Theology in Yemen. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199696703.013.42>
- Atukeren, E., Cevik, E. I., & Korkmaz, T. (2015). Downside Business Confidence Spillovers in Europe: Evidence From Causality-in-Risk Tests. *Journal of Economic Policy Reform*, 18(4), 341-357. <https://doi.org/10.1080/17487870.2014.977902>
- Bakwena, M., & Bodman, P. (2011). The Role of Financial Development in Natural Resource Abundant Economies: Does the Nature of the Resource Matter? *Botswana Journal of Economics*, 7(11). <https://doi.org/10.4314/boje.v7i11.64201>
- Bassens, D., Derudder, B., & Witlox, F. (2012). 'Gatekeepers' of Islamic Financial Circuits: Analysing Urban Geographies of the Global Shari'a Elite. *Entrepreneurship and Regional Development*, 24(5-6), 337-355. <https://doi.org/10.1080/08985626.2011.577820>
- Empey, H. (2006). Early Shi'i Thought. *American Journal of Islam and Society*, 23(1), 110-112. <https://doi.org/10.35632/ajis.v23i1.1649>
- Fathoni, K. (2020). PENERAPAN EPISTEMOLOGI KE DALAM KAJIAN EKONOMI ISLAM: Telaah Pemikiran Muhammad Baqir Al-Shadr. *Ijois Indonesian Journal of Islamic Studies*, 1(01), 65-75. <https://doi.org/10.59525/ijois.v1i01.5>
- Firdausi, F., & Walid, K. A. (2021). Analisis Kritis Filsafat Muhammad Bāqir Al-Ṣadr Terhadap Sistem Ekonomi Neoliberal. *Kanz Philosophia a Journal for Islamic Philosophy and Mysticism*, 7(2), 135-158. <https://doi.org/10.20871/kpjipm.v7i2.179>
- Furqani, H. (2019). What Is Islamic Economics? The View of Muhammad Baqir Al-Sadr. *Jurnal Ekonomi & Keuangan Islam*, 5(2), 63-71. <https://doi.org/10.20885/jeki.vol5.iss2.art3>
- Furqani, H., & Hamid, A. (2020). Konsep Distribusi Muhammad Baqir Al-Sadr Dan Perbandingannya Dengan Teori Keadilan Distribusi Kontemporer. *Muqtasid Jurnal Ekonomi Dan Perbankan Syariah*, 10(2), 107-123. <https://doi.org/10.18326/muqtasid.v10i2.107-123>
- Gojali, D. (2023). Philosophy of Ownership Law in Islam (Analysis of Fiqh Principles). *International Journal of Social Science and Human Research*, 6(08). <https://doi.org/10.47191/ijsshr/v6-i8-51>
- Hamid, A. (2022). Konstruksi Sistem Ekonomi Islam Dalam Pemikiran Muhammad Baqir Al-Sadr. *Al Mashaadir Jurnal Ilmu Syariah*, 2(2), 16-30. <https://doi.org/10.52029/jis.v2i2.56>
- Kara, S., & Bahmanpour, M. S. (2020). The Legal Authority of the Jurist and Its Scope in Modern Iran. *Journal of the Contemporary Study of Islam*, 1-27. <https://doi.org/10.37264/jcsi.v1i1.3>
- Nasrudin, N., & Saifi, A. F. Z. (2023). Muhammad Baqir Al-Shadrâ€™s Thoughts in Building a Fair Economic System. *Jes*

- (*Jurnal Ekonomi Syariah*), 8(1), 14-22.
<https://doi.org/10.30736/jes.v8i1.429>
- Scharbrodt, O. (2021). Divine Sovereignty and Clerical Authority in Early Shi'i Islamism: Bāqir Al-Ṣadr (1935–80) and Taqī Al-Mudarrisi (B. 1945) on the Islamic State. *Journal of the Royal Asiatic Society*, 32(2), 311-332.
<https://doi.org/10.1017/s1356186321000304>
- Sulistiani, S. L. (2017). Distribusi Dalam Ekonomi Islam Untuk Pembangunan Negara Menurut Baqir Ash-Shadr Dan M Abdul Mannan. *Amwaluna Jurnal Ekonomi Dan Keuangan Syariah*, 1(1), 133-149.
<https://doi.org/10.29313/amwaluna.v1i1.2104>
- Supriadi, I. (2024). Analisis Faktor-Faktor Yang Mempengaruhi Perubahan Pandangan Hukum Qaul Al-Qadim Dan Qaul Al-Jadid Imam Syafi'i. *Qisthosia Jurnal Syariah Dan Hukum*, 5(1), 84-93.
<https://doi.org/10.46870/jhki.v5i1.972>
- Supriani, I., & Fianto, B. A. (2020). What Drives the Inflow of FDI in OIC Countries? Evidence From Top 10 Hosts of Inward FDI Flows. *Jurnal Ekonomi & Keuangan Islam*, 6(2), 91-105.
<https://doi.org/10.20885/jeki.vol6.iss2.art2>
- Widiyanto, A. (2021). Between Political Legitimacy and Social Fabric of Society: Imamite-Shiite Interpretation of Qur'anic Verse 16: 90. *Afkaruna*, 17(1).
<https://doi.org/10.18196/afkaruna.v17i1.11447>
- Wilson, R. (1998). The Contribution of Muhammad Baqir Al-Sadr to Contemporary Islamic Economic Thought. *Journal of Islamic Studies*, 9(1), 46-59.
<https://doi.org/10.1093/jis/9.1.46>